

Dags för ombordstigning! Saab T 18B konstruerades som torpedflygplan, men kom i stället att tjänstgöra som attackflygplan på F 17 åren 1947 - 1957.

Flygvapnets flygflottiljer

F 17 Kungl Blekinge flygflottilj

Av LENNART ANDERSSON

F17 kom till genom riksdagsbeslut den 26 juni 1942. Sedan olika lokaliseringar, bland annat Ramdala öster om Karlskrona, förkastats beslutades att den nya flygflottiljen skulle förläggas till Kallinge, norr om Ronneby. Flottiljen skulle ha marinsamverkan som huvuduppgift. Den skulle till att börja med överta en division utrustad med torpedplanet Heinkel T 2 från F 2 Hägernäs. Divisionen skulle ursprungligen ha baserats på sjöflygstationen

i Karlskrona. Överflyttningen inställdes och planeringen ändrades. Flottiljens huvuduppgifter skulle dock fortfarande vara torped- och minfällning.

Ett flygfält började anläggas i oktober 1942. När Kungl Blekinge flygflottilj (F 17) sattes upp den 1 juli 1944 var fältet bara delvis klart. Endast ett fåtal byggnader var då inflytningsklara. Det T-formade fältet blev färdigt året därpå och erbjöd en maximal startsträcka på nära 2 000 meter. Förste chef för F 17 blev Torsten Rapp, sedermera chef för flygvapnet och överbefälhavare.

En Stieglitz först

Flottiljens första flygplan blev en Sk 12 Stieglitz, som anlände den 17 juli 1944. Den följdes senare under året av ytterligare en Sk 12 och tre målbogseringsutrustade B 5 Northrop. 1945 tillfördes F 17 också tre Klemm Sk 15 och strax före årsskiftet kom två B 4 Hawker Hart. För segelflygning kom ett exemplar vardera av Se 102 Grunau Baby, Se 103 Kranich och Se 104 Weihe, samt två byggsatser till glidflygplanet G 101 (SG 38).

Några krigsflygplan att utrusta den

Dåvarande löjtnanten Nils Börjeson och flygsignalisten Gunnar Olsson vid en av de två S 14 Storch, som tillhörde F 17. Observera att flygplanet är utrustat med en högtalare under vingen, sannolikt för att kunna spela musik eller meddelanden under någon flygdag.

nya flottiljen med fanns ännu inte. I stället modifierades de B 3 Junkers Ju 86 som blev över när F 1 fick Saab B 18A. Under september-oktober 1944 levererades 15 stycken B 3B som placerades på 2. divisionen och utrustades för minfällning. Våren 1945 följde 13 B 3D som utrustats för torpedfällning. De tilldelades 3. divisionen. Någon 1. division fanns till att börja med inte, men 1947–1948 blev hela flottiljen fullt utrustad med Saab T 18B. De användes dock inte längre som torpedflygplan, utan som attackplan.

Attackflyget baserades alltid i det inre av landet och i krig skulle F 17 därför ha haft fält 6 Hasslösa och fält 7 Jonstorp i Västergötland som utgångsbaser. Efter som flygvapnet efter övergången till jetplan hade ett överflöd av versionen B 18B, tilldelades F 17 ett större antal som extraflygplan, till att börja med som lån. Det fanns tankar på att upprätta en fjärde attackflygdivision. I stället förstärktes de existerande tre divisionerna med B 18B-planen. För inskolning på jetflygplan användes ett tiotal Saab A 21R mellan 1954 och 1958. Under 1950-talet fanns på F 17 också en udda flygplanstyp, nämligen ett par exemplar av S 14 Storch.

Under 1956 levererades A 32A Lansens som ersatte B 18B och T 18B. Därefter kunde gräsfältet Jonstorp inte användas längre. Därför fick alla tre divisionerna fält 6 Hasslösa som krigsbas. En division flyttades 1960 till fält 8 Moholm. Året därpå flyttades ytterligare en division bort från Hasslösa till Karlsborg och sen till Hags-hult. Moholmsdivisionen flyttades till fält 85 Byholma 1963 och den som fanns kvar på Hasslösa flyttades till Uråsa 1964. Dessa omdispositioner berodde dels på att ett större antal baser blev moderniserade eller nybyggda, dels på ändrad baseringsfilosofi.

Bloodhound

F 17 blev en av de flygflottiljer, som ingick i luftvärnsrobotsystemet Rb 68 Bloodhound. År 1965 sattes en robotdivision upp som ansvarade för att i krig organi-

Foto Gustaf Persson

Till höger, ovan:

B 3 (Junkers Ju 86K) blev F 17:s första krigs-flygplan. F 17-blå M har fått namnet "Marianne" och försetts med nose art. Det var de amerikanska bombflygplan som nödlandade i Sverige under kriget som stod för inspirationen när även svenska flygplan började utsmyckas på detta sätt.

Till höger:

Liksom andra flygflottiljer fick även F 17 ett antal Sk 16 Harvard/Texan för sambandsflygning, väderspaning med mera.

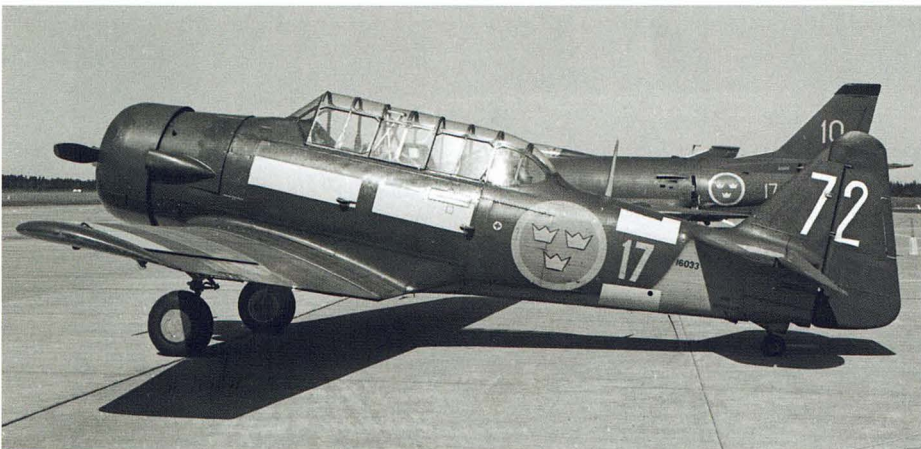

Foto Lars Soldéus

TP 87 var flygvapnets typbeteckning på Cessna 404 Titan II. Detta exemplar tillhörde F 17 mellan 1984 och 1989.

sera två robotgrupper med krigsgrupperingsplatser nära Blekinge-Skånekusten. Vid övningar användes Bräkne-Hoby i Blekinge, som undantogs från den annars mycket stränga sekretess som rådde kring dessa platser. 1974 omvandlades divisionen till robotbataljon, som fanns kvar till den 30 juni 1978.

Från attack till jakt

Två av attackdivisionerna blev jaktdivisioner 1973, och utrustades då med J 35F Draken. Den tredje divisionen drogs in i december 1975. Därmed hade F 17 omvandlats från attackflottilj till jaktflottilj. Några år senare skulle detta ändras igen, då den ena divisionen år 1979 bytte sina Drakenplan mot SF 37 och SH 37 Viggen och blev en spaningsdivision. Den ansvarade för två divisioner i krigsorganisationen och de skulle vara baserade på fält 85 Byholma och Uråsa. F 17:s andra division

var fortfarande jaktdivision och fick JA 37 under åren 1981–1982. Tio år senare, 1993, bytte spaningsdivisionen uppgift igen och utrustades även den med JA 37.

Nästa steg togs när Viggen 2002 ersattes av JAS 39A och JAS 39B Gripen. De två divisioner som hunnit sättas upp på F 10 innan den flottiljen avvecklades, överfördes till F 17 den 1 oktober respektive 1 december 2002. Under en längre period, från 2004 och framåt, byttes JAS 39A och JAS 39B mot JAS 39C och JAS 39D.

Transportflyg

1948 sattes en transportflyggrupp med sju stycken Junkers B 3 upp på F 17. Från 1955 tillkom fyra Tp 83 Pembroke. Transportflyggruppen var krigsbaserad på fält 7 Jonstorp, senare Såtenäs. Den övertogs av F 6 i början av 1960-talet. 1984 kom transportflyg till F 17 på nytt i form av en TP 87 Cessna 404. Den ersattes av

en TP 101 Super King Air 1988–89. När en ny transportflygorganisation infördes 1990 fick F 17 ansvar för en transportflygdivision i krig. I fredsorganisationen bildades en Flygtransportgrupp den 1 juli 1990. 1998 fick F 17 en TP 103 Cessna Citation vilken ersattes av ett nytt flygplan av samma modell år 2000, men det fanns kvar bara ett år.

År 2003 övertogs det administrativa ansvaret för ett tiotal transport- och signalspaningsflygplan från F 16. Fysiskt flyttades dock inte planen till F 17, utan de var fortsatt baserade på Arlanda och Malmen. Detta berörde en TP 100A (Saab 340), sex S 100B Argus (Saab 340), två S 102B Korpen (Gulfstream), samt en TP 102A och en TP 102C Gulfstream. År 2004 tillkom två TP 100C. Den 1 oktober 2007 överfördes Specialflygenheten med dessa flygplan från F 17 till F 7. År 1964 fick flottiljen sin första helikopter,

Nedan till vänster: F 17 hade från 1964 helikoptrar av typ Hkp 3 (Agusta Bell 204) och från 1966 Hkp 4 (Boeing Vertol 107).

Nedan till höger: A 32A Lansen användes av F 17 under många år, från 1956 till 1975. Som mest hade man i slutet av 1959 nästan 80 flygplan. När det 1972 var dags att ta emot J 35F hade antalet minskat till omkring 40.

Foto Lars Soldéus

Foto Lars Soldéus

När två av F 17:s divisioner gick över från attack till jakt utrustades de 1973 med J 35F Draken, men en Lansendivision fanns kvar till 1975.

en Hkp 3 Agusta-Bell 204. Efter diverse omorganisationer fanns under en period från 1971 en helikopterdivision. Som en parentes kan också nämnas att Flygskolan (FlygS) med SK 60 på Malmen administrativt tillhörde F 17 mellan 1 juli 2003 och 1 januari 2006, då ansvaret överlämnades till Luftstridsskolan (LSS) i Uppsala.

Flygplanstyper som tillhört F 17

- A 21R, A 32
- B 3, B 4, B 5, B 17, B 18
- Hkp 3, Hkp 4, Hkp 10
- J 35, JA 37, JAS 39
- S 14, S 100, S 101
- Sk 12, Sk 15, Sk 16, Sk 25, Sk 50
- T 18
- Tp 83, TP 87, TP 100, TP 101, TP 102, TP 103
- G 101, Se 102, Se 103, Se 104

Läs mer:

- *Blekinge Flygflottilj 40 år 1944-1984, 1984*
- *Forsberg, Sigvard, Från B 3 till Jaktviggen 1944-1994, 1994.*
- *Från B 3 till Gripen. Blekinge flygflottilj F 17 – 75 år 1944-2019. 2019*

Lennart Andersson är "jämte i försökeringen" (Uppsala). Han har skrivit ett 20-tal böcker och hundratals artiklar om flygets historia i svensk och utländsk fackpress. Intresseområden: svenskt flyg, speciellt under kalla kriget, tyskt flyg under mellankrigstiden, särskilt Junkers, flyget i Kina före 1937 och i Sovjetunionen 1917-1941, tidigt flyg i länder som Iran, Jemen med flera.

Hkp 10 Super Puma kom till F 17 1990. Som mest disponerade F 17 sex exemplar. I bakgrunden syns en Sk 50 Safir.

Spaningsversionen av Viggen fanns på F 17 från 1979 och jaktversionen från 1981. I enlighet med målsättningen för bildurvalet till denna artikelserie, att visa mer ovanliga bilder, avslutar vi med denna framkropp från ett kasserat Viggenplan. Den fotograferades vid brandgropen på F 17 och användes gissningsvis vid brand- eller räddningsövningar.

